

COVID-19 üzrə Tibbi Məlumat (Digest)

№ 5

Xüsusi buraxılış: “SARS-CoV-2 virus yükü”

Специальный выпуск: “Вирусная нагрузка SARS-CoV-2”

Mündəricat

Elmi-populyar məqalələr.....	2
Epidemiologiya.....	2
Profilaktika.....	3
Diagnostika	4
Müalicə	4
Faydalı keçidlər	5

Elmi-populyar məqalələr

1. Koronavirus: dozanın miqdarı vacibdir və görüş yeridə dəyişdirilə bilər

...can qurtaran bir peyvənd gözləmək arafəsində səylərimizi total karantin etməyə yönəltməməliyik, cəmiyyətin mövcudluğunun belə bir modelini yaratmağa çalışmalıyıq ki xəstəliyin ağır formalarının inkişafına səbəb olan vəziyyətlər istisna olunsun. Hər birimiz koronavirusla qarşılaşmağı planlaşdırırıqsa, onda kiçik bir doza almaqla görüşək. Hava mübadiləsi, əl yuma və ağlabatan sosial məsafə ağciyərlərin süni havalandırılması üçün cihazların kütləvi alınmasından daha səmərəlidir.

Коронавирус: доза имеет значение, а место встречи можно изменить

https://komarovskiy.net/articles/koronavirus-doza-imeet-znachenie-a-mesto-vstrechi-mozhno-izmenit.html?fbclid=IwAR388elWomTBJ-JBGhQcKMrWJ1Q_i5xGhZylswgvPpZb9scPPyvR_jCeRlk

2. Virus yükü nə deməkdir və niyə koronavirus həkimləri məhv edir

Что такое вирусная нагрузка и почему коронавирус косит медиков

<https://inforesist.org/chtto-takoe-virusnaya-nagruzka-i-pochemu-koronavirus-kosit-medikov/>

3. SARS-CoV-2 virus yükü və COVID-19-un ağırlıq dərəcəsi Virus yükü və xəstəlik ağırlığının əlaqəsinin müzakirəsi

SARS-CoV-2 вирусная нагрузка и тяжесть COVID-19

SARS-CoV-2 viral load and the severity of COVID-19

<https://www.cebm.net/covid-19/sars-cov-2-viral-load-and-the-severity-of-covid-19/>

4. Koronavirus: həkimlərin necə yoluxduğu və niyə xüsusilə ağır formada xəstələnənləri

Коронавирус: как заражаются медики и почему они болеют в особо тяжелой форме

<https://www.bbc.com/russian/features-52112233>

5. COVID-19 yoluxucu dozası və virus yükü haqqında bilmədiyimiz və bizim nə etdiyimiz What we do and do not know about COVID-19's infectious dose and viral load

<https://theconversation.com/what-we-do-and-do-not-know-about-covid-19s-infectious-dose-and-viral-load-135991>

Epidemiologiya

1. COVID-19 : viral RNT yükü həqiqətən nə deməkdir?

COVID-19: что действительно означает вирусная нагрузка РНК?

Understanding COVID-19: what does viral RNA load really mean?

[https://www.thelancet.com/journals/laninf/article/PIIS1473-3099\(20\)30237-1/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/laninf/article/PIIS1473-3099(20)30237-1/fulltext)

2. Vuhan, Çin xaricində yeni koronavirusa (SARS-Cov-2) yoluxmuş bir qrup xəstə haqqında klinik məlumatlar: retrospektiv hallar seriyası.

Erkən diaqnoz və düzgün müdaxilələr xəstəliyin idarə olunması üçün çox vacibdir. Yüksək virus yükləri pis proqnoza səbəb ola bilər və SARS-CoV-2-nin pik virus yükü simptom başlandıqdan 5-6 gün sonra baş verir. Beləliklə, virus zirvəsinin əmələ gəlməsinin qarşısını almaq üçün dərhal tanıma və təcili müalicə, mövcud tibbi resursun gücü vacib rol oynadığı ilkin mərhələdə ölüm hallarını azaltmaq üçün yanaşmalardan biridir.

Клинические данные в группе пациентов, инфицированных новым коронавирусом 2019 года (SARS-Cov-2) за пределами Ухани, Китай: серия ретроспективных случаев

Clinical findings in a group of patients infected with the 2019 novel coronavirus (SARS-Cov-2) outside of Wuhan, China: retrospective case series

<https://www.bmj.com/content/368/bmj.m606/rr-3>

3. COVID -19 infeksiyasının gedişatında virus yükünün sübutlu xülasəsi 1 Aprel 2020

Bu günə qədər olan sübutlar, xəstəliyin gedişində SARS-CoV-2 virus yükünün ardıcıl şəkildə izlənməsini göstərir, belə ki simptomların başlanğıcına virus yükü pik həddinə çatır. Virus asimptomatik və presimptomatik fazalarda və simptomların meydana çıxmasından təxminən iki həftə ərzində aşkarlana bilər; lakin bəzi sübutlar göstərir ki, xəstələr bu müddət ərzində yoluxucu olmaya da bilər.

Evidence summary for COVID -19 viral load over course of infection 1 April 2020

https://www.hiqa.ie/sites/default/files/2020-04/Evidence-Summary_COVID-19_duration-of-infectivity-viral-load.pdf

4. Yüksək virus yüklü koronavirus 2019 xəstəliyi olan sağlam görünən körpə

A Well Infant with Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) with High Viral Load.

<https://academic.oup.com/cid/article/doi/10.1093/cid/ciaa201/5766416>

Profilaktika

1. Covid-19 böhran zamanı ictimaiyyət üçün üz maskaları

Əsas mesajlar

- Ehtiyat prinsipi bəzən qəti dəlil olmadan hərəkət etməli olduğumuzu söyləyir
 - Maskaların covid-19-ın yayılmasını azaldıb-azaldmaması mübahisəlidir
 - Hətta məhdud qorunma covid-19 yoluxmasının qarşısını ala bilər və həyatını xilas edə bilər
 - Covid-19 belə ciddi bir təhlükə olduğu üçün xalqa maskalar taxmağı məsləhət görülməlidir
- Randomizə edilmiş nəzarət sınaq sübutlarını gözləmədən hərəkət etmək vaxtıdır*

Face masks for the public during the covid-19 crisis

<https://www.bmj.com/content/369/bmj.m1435>

Diaqnostika

1. **SARS-CoV-2 infeksiyasında arxa orofarengal (ağız boşluğu-udlaq) tüpürcək nümunələrində və humoral cavab reaksiyalarında virus yükü barədə ilkin müvəqqəti məlumatlar: müşahidə kohort tədqiqatı**

Arxa orofarengal tüpürcək nümunələri xəstələr və tibb işçiləri üçün daha məqbul olan qeyri-invaziv bir nümunədir. Şiddətli kəskin tənəffüs sindromundan fərqli olaraq, COVID-19-a yoluxmuş xəstələrdə ən yüksək virus yükü aşkarlanır, bu da epidemiyanın sürətlə yayılmasını təmin edə bilər. Bu tapıntı, yüksək riskli şəxslər üçün ciddi infeksiya nəzarətinin və güclü antivirus vasitələrin (tək və ya kombinasiyada) erkən istifadəsinin vacibliyini vurğulayır. Diaqnozun qoyulması üçün seroloji nümunə RT-qPCR-i tamamlaya bilər.

Temporal profiles of viral load in posterior oropharyngeal saliva samples and serum antibody responses during infection by SARS-CoV-2: an observational cohort study

[https://www.thelancet.com/journals/laninf/article/PIIS1473-3099\(20\)30196-1/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/laninf/article/PIIS1473-3099(20)30196-1/fulltext)

2. **Yoluxmuş xəstələrin yuxarı tənəffüs nümunələrində SARS-CoV-2 virus yükü**

Asimptomatik xəstədə aşkar olunan virus yükü simptomatik xəstələrdə olduğu kimi, bu da asimptomatik və ya minimal simptomatik xəstələrin ötürmə potensialını nəzərdə tutur. Bu tapıntılar infeksiyanın əvvəlində ötürülmənin baş verə biləcəyi ilə bağlı məlumatlara uyğundur

Вирусная нагрузка SARS-CoV-2 в образцах верхних дыхательных путей инфицированных пациентов
Вирусная нагрузка, которая была обнаружена у бессимптомного пациента, была аналогична таковой у пациентов с симптомами, что указывает на потенциал передачи у бессимптомных или минимально симптоматических пациентов. Эти данные согласуются с сообщениями о том, что передача может происходить на ранних стадиях инфекции

SARS-CoV-2 Viral Load in Upper Respiratory Specimens of Infected Patients

<https://www.nejm.org/doi/full/10.1056/NEJMc2001737>

Müalicə

1. **Kiçik tədqiqatda rekonvalesent plazma müalicəsi COVID-19 olan ağır xəstələrdə nəticələri yaxşılaşdırır**

Терапия плазмой реконвалесцента улучшает результаты для тяжелобольных пациентов с COVID-19 в небольшом исследовании

Convalescent Plasma Therapy Improves Outcomes for Severely Ill COVID-19 Patients in Small Study

<https://www.medscape.com/viewarticle/928405>

2. **COVID-19, İİV və antiretroviruslar barədə suallar və cavablar**

Q&A on COVID-19, HIV and antiretrovirals

<https://www.who.int/news-room/q-a-detail/q-a-on-covid-19-hiv-and-antiretrovirals>

Faydalı keçidlər

Koronavirus haqqında tibbi portallar

<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019> WHO

<https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-pandemic> Europe CDC

<https://www.unicef.org/azerbaijan/coronavirus/covid-19>

<https://www.uptodate.com/home/covid-19-access> Uptodate data

<https://covid-19.ebscomedical.com/> Dynamed database

<https://www.elsevier.com/clinical-solutions/covid-19-toolkit> Elsevier data

<https://www.nejm.org/coronavirus> New England Journal

<http://www.centerforhealthsecurity.org/resources/COVID-19/index.html> John Hopkins

<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-nCoV/index.html> CDC

<https://faq.coronavirus.gov/> <https://www.coronavirus.gov/> US Government

<https://www.nih.gov/health-information/coronavirus> National Institut Health PubMed

<https://jamanetwork.com/journals/jama/pages/coronavirus-alert> JAMA

<https://www.bmj.com/coronavirus> BMJ

https://www.thelancet.com/coronavirus?dgcid=kr_pop-up_tlicoronavirus20

<https://www.ecdc.europa.eu/en/novel-coronavirus-china/sources-updated> National resources

<https://ec.europa.eu>

<https://globalbiodefense.com/novel-coronavirus-covid-19-portal/>

<https://sph.unc.edu/global-health/2019-coronavirus-info-portal/>

<https://hr.un.org/page/coronavirus-disease-covid-19>

<https://www.google.az/search?q=coronavirus+prevention&gl=az>

https://en.wikipedia.org/wiki/2019%E2%80%9320_coronavirus_pandemic

<https://openwho.org/courses?fbclid=IwAR2mqYdx66EKg2nM3B8aBxXSFQdbpLoW7N6ezy7nbhoUBz-pz8r-iyO-pDk>

Azərbaycan dilində

<https://koronavirusinfo.az/az>

<https://isim.az/az/pages/55-Koronavirus>

<https://its.gov.az/page/olkede-umumi-veziyyet>

www.cabmin.gov.az

www.health.gov.az

Xəbərlər (İngilis dilində)

<https://www.bloomberg.com/europe>

<https://www.bbc.com/news>

<https://theconversation.com/au/covid-19>

<https://www.theguardian.com/>

<https://edition.cnn.com/>

Rus dillində

https://www.rosпотреbnadzor.ru/about/info/news_time/news_details.php?ELEMENT_ID=13566

<https://covid19.rosminzdrav.ru/#r3>

<https://niiioz.ru/covid-19/>

<https://news.un.org/ru/events/vse-o-koronaviruse>

[www.стопкоронавирус.рф](https://xn--80aesfpebagmfbcl0a.xn--p1ai/)

www.rmj.ru

<https://medvestnik.ru/>

<https://vrachirf.ru/main>

<https://ria.ru>

<https://www.gazeta.ru/subjects/virus.shtml>

<https://www.msn.com/ru-ru/news/coronavirus>

<https://yandex.ru/search/?text=%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D1%80%D1%83%D1%81&from=yanews&lr=10253>